

הנדון:

בישראל קיימים ארבעה מיסטרים, זה על גבי זה

הברל של "גזע" (אלה ואלה הם בני הגזע השמי, אם יש דבר כזה). אלא של לאום.

בני הלאום הערבי בישראל מהווים את השיכבה השנייה של העונה. בלי סוכר ובלי קצפת.

מצב בשטחים הכבושים (יהודה ושומרון). "חבל עזה", רמת הגולן המסופחת ובמדינה רבה גם ירושלים המיוחדת המסופחת) שונה לחלוטין. זהו הברל של יום ולילה.

התושבים הערביים בשטחים אלה חיים במישור שלא זה בלבד שאין בו זכר לדמוקרטיה, אלא שאין בו גם זכויות האדם היסודיות ביותר. זהו מישור של עריצות גמורה.

לפולטיקנים הכבושים אין זכות לתושבות (גירושם מהארץ). לחופש גופני (מעצרים מינהליים, מעצר בית, מעצרי עיר) ואף לחיים עצמם ("ריות כאוויר"). אין להם שום זכות על רכושם — כי זה עלול להיות מופקע בכל רגע, על פי תריסר חוקים שונים, ובין השאר חוק עותומני מן המאה שעברה, המעניק לסולטן התורכי — הוא מנחם הראשון — את הזכות הבלעדית על כל אדמה של הר, גיבעה וטרשים, שהיא מחוץ למסחור קוליאדם מן הכפר הסמוך.

מובן שאין לפולטיקנים אלה חופש הביטוי. העיתונות הערבית בירושלים מצונזרת כמו העיתונות בצילה ובפולין. מאמר זה, המתפרסם בעולם הזה, אינו יכול להתפרסם בעיתון ערבי בירושלים המיוחדת המסופחת. קשה למצוא הדגמה חותכת יותר למצב.

מאות ספרים ועיתונים אסורים להפצה. התאגדות פוליטית (וגם אחרת) אסורה לחלוטין. האוניברסיטאות נסגרות כל שני וחמישי. שאריות המינהל העצמי בעיריות הולכות ומפורקות. טיפוח של קוויזלינגים מקומיים. שכירי-חרב, משלים את התמונה. מבחינת השלטון, המטרה האמיתית של המישור היא להביא את הערבים — ובראש ובראשונה את האינטליגנציה — ליציאה מהארץ, כדי להביא לחיסולו ההדרגתי של היישוב הפלסטיני.

טעות היא לחשוב כי מצב זה נועד להוביל לסיפוח. מנהיגי ישראל אינם חולמים לספח את השטחים האלה רשמית לישראל. כי מעשה כזה היה מחיל עליהם לפחות פורמלית את חוקי ישראל, ומעלה את מצבם של קרוב למיליון וחיצי ערבים בשטחים הכבושים לזה של הערבים בישראל השניה.

המצב הנוכחי של מימשל-צבאיניצחני, פרי המצאתו של משה דיין, הוא איריאלי להגשמת כוונותיהם של מנהיגי המדינה — בליכוד ובמערך גם יחד. זהו מישור של דיקטטורה המנוהלת על-ידי ממשלה שנבחרה באורח דמוקרטי במקום אחר ועל-ידי עם אחר. דיקטטורה זו מהווה את השיכבה השלישית של העונה. אין היא חלה על שטח, אלא על תושבים השייכים ללאום מסוים. כמו ה"אוטונומיה" של מנחם בגין (שאינה אלא שם אחר לאותו הדבר), הדיקטטורה הזאת אינה חלה על שטחים, אלא על תושבים.

כי קיים בשטחים הכבושים גם מישור שונה לחלוטין. החל על יהודים בלבד — המתנחלים.

אלה סופחו ממזן לישראל. הם הנחים מכל ההטבות שמדינת-ישראל יכולה להעניק. הם כופים במישרין למסודות ישראל הראשונה ולחוקיה. שונה שעברה קיבלו כמה רכבות מתנחלים אלה 200 מיליון דולרים מקופת המדינה. בעוד שמיליון וחיצי הערבים בשטחים הכבושים קיבלו 26 מיליון דולאר.

המישור החל על היהודים בשטחים הכבושים שונה מן המישור החל על היהודים בישראל, מסני שהוא מעניק להם זכות שאינה קיימת בישראל: הזכות להפקרות.

היא מתבטאת בזכותם להרוג ערבים (הגנה עצמית), לפלוש לרכוש ערבי, לטעות את רגליהם של מנהיגים ערביים, ועוד. על כך נוסף שפע של הנאות וכלכליות, מענקים, הלוואות, שיחרור מתשלום מס, הגנה צבאית מיוחדת, ועוד.

ישראל זו — ישראל הרביעית — חיה במישור של דמוקרטיה-פולס, גזעני-על-אדמות שבמהו יש אולי, לקצינים בכמה ממדינות אמריקה הלאטניות וללבנים בדרום-אפריקה.

וזהי השיכבה הרביעית.

אפשר להתווכח על פרט זה או אחר בשירטוט זה. פעילים של בני עדות-המזרח יכולים לטעון, למשל, כי המישור ה"אשכנזי" החל על ה"ספרדים" בישראל היהודית מהווה שיכבה נפרדת, וכי למעשה יש בישראל המישה מיסטרים נפרדים, ולא ארבעה. יתכן גם לפמיניסטיות שהינה בוודאי טענות לגבי הציוני, ולא בלי צדק.

אך באופן כללי זהו תמונה נאמנה.

שמעתי השבוע שתי היצאות מרתקות — אחת של מרון נבנישתי על המצב בגדה המערבית, ואחת של הכלכלן יורם כרפורת על מצב הערבים בישראל. שניהם ציירו תמונה קודרת, מחרידה.

השאלה הגדולה היא: האם הדמוקרטיה היהודית בישראל יכולה לחיות צד בצד עם חצי-דמוקרטיה לערבים בישראל. דיקטטורה ורסנית לערבים בגדה וברצועה והפקרות נהנתית ליהודים שם? האם מיבנה זה של ארבעה מיסטרים, זה על גבי זה, יכול להתקיים לאורך ימים מבלי שהרדונות תרעיל את "הדמוקרטיה היחידה במזרח התיכון"?

עונות קרם

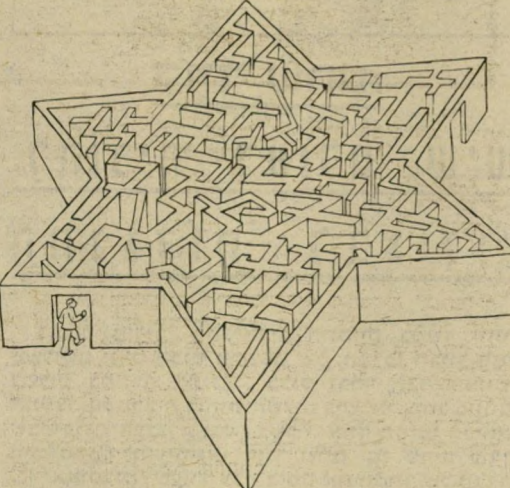
שלושה מיליון היהודים במדינת-ישראל חיים במישור דמוקרטי. שהרוב העצום של האנושות אינו יכול אף לחלום אליו.

וזהי השיכבה העליונה של העונה. והעילית שלה (האשכנזית-גברית ברובה) המורכבת מעסקני-מיפלגות וספריוורסה, אנשי-עסקים ואלופים, אנשי תרבות ותיקשורת, חברי-קבוצים ואקדמאים, היא הקצפת.

לא כל אזרחיה של מדינת-ישראל נהנים מן המישור הזה. כל אזרח שביעו של מדינת-ישראל הוא ערבי מוסלמי, נוצרי או דרוזי — והוא חי במישור שונה לחלוטין.

כאשר קמה המדינה, ונשאר בה מיעוט של כ-12% (למגני-ליבם של בן-גוריון ועמיתיו, שהשתרלו כמיטב יכולתם לראוג לכך שאיש בל יישרא, הוקם עבורם מישור מיוחד.

א יזו דמוקרטיה נהדרת יש לכם! — אמר לי השבוע בהתפעלות עיתונאי צרפתי.

איזו דמוקרטיה! 400 אלף איש מפגינים נגד הממשלה בזמן מילחמה: הרי זה כמו המישה מיליון צרפתים! ואחר-כך הוקמה ועדת-החקירה, החוקרת את ראש-הממשלה כאילו היה אחרון הטוראים: זה לא יכול היה לקרות בצרפת: "c'est magnifique" כעבור שעה ישבתי בחברת כמה ערבים. "ישראל היא מדינה פאשיסטית", אמר אחד מהם, שביטא את הדעה הכללית. "מופעלים בה חוקירחירום בריטיים, שעליהם אמרו הציונים עצמם בשעתו שגם בגרמניה הנאצית לא היו כמותם!"

"מי-עוץ אשכנזי מרכא את הרוב בספררי, מנצל אותו וחי על חשבונו", קרא באותו יום צעיר מיוצאי-מארוקו, בכנס שהשתתפתי בו. "לוה אתם קוראים דמוקרטיה?"

מהי האמת על ישראל? איזה מישור קיים בה? מי מהרובים צורק?

התשובה היא, לדעתי: כולם.

בישראל קיים מישור מיוחד-במינו, הרומה לעונת-קרם. הוא עשוי שכבות-שכבות. הקצפת המתוקה שעל השיכבה העליונה אינה רומה נטעמה לשיכבה התחתונה.

קיימים לפחות ארבעה מיסטרים שונים במדינת-ישראל, ואולי חמישה. הגבולות ביניהם אינם גיאוגראפיים בעיקרם. הם לאומניים ואתניים.

שיכבה העליונה של העונה היא דמוקרטיה, כאמת ובתמים. התואר של "הדמוקרטיה היחידה במזרח התיכון" אכן מתאים לה.

הדמוקרטיה הישראלית חיה וקיימת, והיא חלה על היהודים במדינת-ישראל הישנה, בגבולות ה-4 ביוני 1967.

דמוקרטיה זו רחוקה מלהיות מושלמת. אפשר לאמר עליה, כפי שאמר צ'צ'יל, כי הדמוקרטיה היא מישור רע, אלא שכל המישורים האחרים גרועים ממנו.

בשום מקום בעולם אין דמוקרטיה מושלמת. בכל מקום יש לחצים גלויים או מוסווים על אמצעי-התיקשורת, המגבילים את חופש-העיתונות. יש לחצים כלכליים, המונעים מן האדם לממש את מלוא זכויותיו.

הדמוקרטיה הישראלית מוגבלת על-ידי שיטה של כפייה רתית, המופעלת על-ידי המימסר החילוני ושהיא אנטי-דמוקרטית כמהותה. אין בארץ שום שיוויון לנשים, וייצוגן בכל מוסדות-השלטון ומקריה-השליטה הוא אפסי. הוא הרין לגבי בני עדות-המזרח, הסובלים לא רק מחוסר-ייצוג, אלא גם מקיפוח חברתי-כלכלי חמור.

אולם השיטה הסבירה היחידה לבחינת המהות הדמוקרטית של מישור אינה השוואתו לאיריאלי מופשט, אלא לדמוקרטיה אחרות. אם נערוץ רשימה של 150 המדינות העצמאיות בעולמנו, לפי טיב המישור שבן, וננסה לדרג בה את ישראל על פי קריטריונים אובייקטיביים, נדמה לי שנמצא לה זקום אייטש בין מ-10 למימסר 25.

הדמוקרטיה של ארצות-הברית עולה עליה, אם כי גם היא רחוקה מלהיות מושלמת. וגם הדמוקרטיה הבריטית, שלקיימה כולטים לעין, אך בסך-הכל אין הדמוקרטיה היהודית במדינת-ישראל צריכה להתבייש לפני אחיותיה בצרפת, למשל, או בגרמניה המערבית.

א ין זאת תמונה הר-ממית כמובן, וגם לא מציאות המוכטחת לצמיחתו. בכל מקום בעולם יש להילחם יסוים על קיום הדמוקרטיה, ואם תחלשנה ידי מנהיגיה אף במשך יום אחד, היא תיסוג. קל וחומר מישורא.

ישראל של ועדת-החקירה היא גם ישראל של ביגין? ביגין? ישראל של עיתונות חופשית היא גם המפעילה אלות-המישור נגד שובתים.

אך כסך הכל, המאון עדיין חיובי ביותר. יש סימנים של מקיארתיזם חרש, ומערכה מוצלחת לרכא את חרות-הביטוי בכל-התיקשורת. יש אלימות מילולית ואלימות פיטית. המצב של חופש-הביטוי בישראל של 1982 רע מאשר בישראל של 1972, למשל. אך הוא עדיין טוב יותר מאשר בישראל של 1957, כאשר דוד בן-גוריון וחבורתו שלטו בכיפה.

על הדמוקרטיה הזאת מאיימות סכנות מחרידות.

אני מאמין שתחתן בישראל, הפיכה של קולונלים", כי אין לנו קולונלים כאלה. אבל בישראל עלול לעלות לגדולה איש כמו אריאל שרון, שהיה יכול למצוא את מקומו בכל רפובליקת-כננות שהוא מבקר בה. יכולה לקום בישראל מיפלגה פאשיסטית. הועם והמרידות של בני עדות-המזרח יכולים להתפרץ באחד הימים בצורה שלא תשאיר שריד וזכר למישור הקיים.

כל זה יכול לקרות בישראל — כפי שהוא יכול לקרות בכל מישור דמוקרטי אחר בעולם. אך כיום אנחנו עדיין יכולים להתפאר:

מאת אורי אבנרי